Evaluatie experiment ‘beroepsopleiding gecombineerde leerwegen bol-bbl’ (GLBB)

Nulmeting

Evaluatie experiment ‘beroepsopleiding gecombineerde leerwegen bol-bbl’ (GLBB)

Nulmeting

Consortium 2B MBO

Erik Keppels
Jos van Kuijk
Marjolein Muskens
Robert Tholen
Maarten Wolbers

Nijmegen, december 2016

KBA Nijmegen – ResearchNed

KBA Nijmegen
Professor Molkenboerstraat 9
6524 RN Nijmegen
Tel. 024- 382 32 40 / info@kbanijmegen.nl

Foto omslag: © Can Stock Photo / photography33

Evaluatie experiment 'beroepsopleiding gecombineerde leerwegen bol-bbl' (GLBB)
Nulmeting Consortium 2B MBO

ISBN 978-90-77202-97-5
NUR 840

© 2016 KBA Nijmegen en ResearchNed

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1
Achtergrond, probleemstelling en conceptueel kader 1
1.1 Aanleiding 1
1.2 Onderzoeksvragen 2
1.3 Conceptueel kader 2
1.4 Plan van aanpak evaluatie GLBB 8

Hoofdstuk 2
Nulmeting kwantitatieve evaluatie 9
2.1 Onderzoeksopzet 9
2.2 Deelnemers GLBB 11
2.3 Achtergrondkenmerken deelnemers GLBB 13

Hoofdstuk 3
Plan van aanpak interviews en casestudies 15
3.1 Selectie mbo-instellingen en opleidingen 15
3.2 Opzet interviews 18
3.3 Opzet casestudies 19
3.4 Planning 21

Bijlage Topiclijst dataverzameling mbo-instellingen: interviews projectleiders GLBB 22

Hoofdstuk 1

Achtergrond, probleemstelling en conceptueel kader

1.1 Aanleiding

In het schooljaar 2015-2016 zijn de eerste mbo-instellingen van start gegaan met het experiment 'beroepsopleiding gecombineerde leerwegen bol-bbl' (GLBB). Dit experiment is een uitwerking van het Techniekpact 2020 en is aangekondigd in de brief 'Ruim baan voor vakmanschap' (mei 2014). Met het experiment krijgen studenten in het eerste leerjaar onderwijs in de bol en zijn zij in het laatste leerjaar aan de slag bij een bedrijf. Het is aan de instelling of de mogelijk tussenliggende leerjaren worden gevolgd in de bol dan wel de bbl. Het idee is dat de beroepsroute hiermee voor de student aantrekkelijker wordt en dat die aan bedrijven jongeren levert die beter beslagen ten ijs komen en meer kunnen leren op de werkvloer. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft de gecombineerde leerweg opgezet als een experiment en wil door middel van een monitor en evaluatie het experiment op de voet én over de jaren heen volgen.

Het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) heeft het consortium KBA Nijmegen en ResearchNed (2B MBO) de opdracht gegeven het experiment te monitoren en te evalueren binnen het reeds lopende NRO-project 'Evaluatie van twee beleidsinterventies in het MBO: inwerkingtreding wet 'Doelmatige leerwegen' en herziening kwalificatiestructuur'. In het meerjarige evaluatieprogramma van beide beleidsinterventies, dat in april 2015 is gestart en nog doorloopt tot in 2021, wordt in beeld gebracht hoe de voortgang van de implementatie van de interventies verloopt, in welke mate de beoogde effecten van specifieke maatregelen die de beleidsinterventies met zich meebrengen optreden, of, en zo ja, welke onbedoelde en ongewenste effecten optreden en hoe deze effecten ([on]bedoeld en [on]gewenst) verklaard kunnen worden.

De onderhavige rapportage geeft een beeld bij aanvang van het experiment GLBB. Het betreft een zogenoemde nulmeting waarbij een stand van zaken wordt geschetst van de beginsituatie (hoofdstuk 2). Meer specifiek gaat het om een beschrijving van de studentenpopulatie die aan het experiment deelneemt. De hiervoor gebruikte gegevens zijn gebaseerd op registerdata van DUO (BRON-bestanden). Deze beschrijving is nodig voor de toekomstige effectevaluatie. Gezien het feit dat het hier een nulmeting betreft, en er geen effecten worden waargenomen, kunnen nog geen conclusies worden getrokken. Concrete onderzoeksvragen die beantwoord worden in deze rapportage ontbreken dan ook.

Daarnaast wordt in deze rapportage procesmatig weergegeven welke activiteiten inmiddels zijn verricht door het onderzoeksconsortium in het kader van de voorbereidingen op de dataverzameling bij de instellingen, en het selecteren en opzetten van de casestudies (hoofdstuk 3). In het najaar van 2016 zal een eerste dataverzamelingsronde plaatsvinden.

Voorafgaand hieraan wordt in hoofdstuk 1 inhoudelijk ingegaan op het experiment GLBB, uitmondend in de probleemstelling van het gehele onderzoek. Daarna wordt een beeld gegeven van het gehanteerde conceptueel kader en wordt de daaruit afgeleide beleidstheorie gereconstrueerd. Tevens is het plan van aanpak voor de evaluatie GLBB geschetst.

In hoofdstuk 3 is het plan van aanpak voor de onderzoeksactiviteiten ‘datacollectie/interviews’ en ‘casestudies’ in detail weergegeven.

1.2 Onderzoeksvragen

Het experiment GLBB loopt vanaf het schooljaar 2015-2016. Tien mbo-instellingen met in totaal 26 opleidingen hebben goedkeuring gekregen te starten met het experiment. Jaarlijks kunnen instellingen voor nieuwe opleidingen een aanvraag indienen. In principe komen alle opleidingen op niveau 2, 3 en 4 voor deelname in aanmerking. Een instelling kan niet meer dan tien opleidingen in de gecombineerde leerweg aanbieden. Het eerste deel van de opleiding vindt plaats binnen de instelling op basis van een aantal uren, waarvan overigens beargumenteerd kan worden afgeweken. Het tweede deel van de opleiding wordt gegeven in de bedrijven. De samenwerkingsovereenkomst met de leerbedrijven die voorafgaand aan de start van de GLBB moet zijn aangeleverd, dient een garantie te bevatten van een praktijkplaats voor alle deelnemers aan de gecombineerde opleiding tegen een marktconforme beloning. Een arbeidsovereenkomst is niet per se nodig. In het tweede deel van de opleiding komt de student niet meer in aanmerking voor een studiebeurs. De nieuwe opleiding verloopt budgettair neutraal. Deelnemende instellingen dienen per opleiding tweemaal tijdens de experimentperiode een uitgebreid verslag in te dienen over de gang van zaken in het experiment.

De gecombineerde leerweg is een nieuwe loot aan de stam en is een vernieuwing in het mbo. Naast de gecombineerde leerweg blijven de bol- en bbl-leerwegen bestaan en wordt een extra keuzemogelijkheid gecreëerd. Het experiment met de gecombineerde leerweg wordt gemonitord en geëvalueerd. De vraagstelling van deze monitor en evaluatie is als volgt:

1. *Wat zijn de opbrengsten van het experiment in termen van de gestelde doelen (d1-d5)?*
   - betere inzetbaarheid van deelnemers in het leerbedrijf door ze meer kennis en (praktische) vaardigheden mee te geven (d1);
   - bijdragen aan een ‘leven lang leren’ door herintreders op de instelling eerst theoretisch bij te scholen in het bol-deel van de opleiding (d2);
   - het verbeteren van de kwaliteit en de toegankelijkheid van het beroepsonderwijs door een andere/betere balans tussen de theoretische en praktische voorbereiding op het beroep (d3);
   - het realiseren van een groter aanbod aan praktijkplaatsen (d4);
   - het verbeteren van de doelmatigheid van het onderwijs door een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt (d5).
2. *Hoe wordt de GLBB ingericht en wat is daarin succesvol en wat niet?*
3. *Wat is de bijdrage van het beleid (ruimte in wet- en regelgeving) aan de opbrengsten?*
4. *Of en hoe kan een GLBB naast de bestaande leerwegen als zelfstandige leerweg in de WEB worden verankerd?*

1.3 Conceptueel kader

Ten behoeve van de monitor en evaluatie van het experiment GLBB wordt hetzelfde conceptuele kader voor de achterliggende beleidstheorie benut als dat voor de evaluatie 2B MBO. In beide evaluaties wordt namelijk onderzocht hoe, en in welke mate de beleidsmaatregelen bijdragen aan

het bereiken van de doelen. De gedachte achter het kader is als volgt (zie bovenste deel van onderstaand schema). De beleidsmaatregelen leiden (met inbegrip van eventueel aanwezig/benut flankerend overheidsbeleid en geboden/benutte ruimte in wet- en regelgeving) tot besluitvorming in de mbo-instellingen. Vervolgens worden de maatregelen geïmplementeerd. Dit leidt tot aanpassingen in de programmering en de organisatie, en daarmee op de uitvoering/realisatie van het onderwijs in de instelling. Gerealiseerde voorziene en eventuele onvoorziene effecten vormen de 'outcome'. Het kader gaat ervan uit dat ook ander aanpalend beleid (zoals Taal- en rekenbeleid, Kwaliteitsafspraken mbo, Passend Onderwijs) en externe factoren (zoals economische conjunctuur) de diverse schakels en relaties in de keten kunnen beïnvloeden.

Het onderste deel van het schema geeft de relatie tussen het kader en de onderzoeksvragen weer. De vierde onderzoeksvraag (of en hoe een GLBB naast de bestaande leerwegen als zelfstandige leerweg in de WEB kan worden verankerd) is niet in het schema opgenomen. Het is een eigenstandige vraag die in het laatste jaar van het onderzoek – op basis van de uitkomsten uit de evaluatie GLBB en van een aantal aanvullende diepte-interviews – wordt beantwoord.

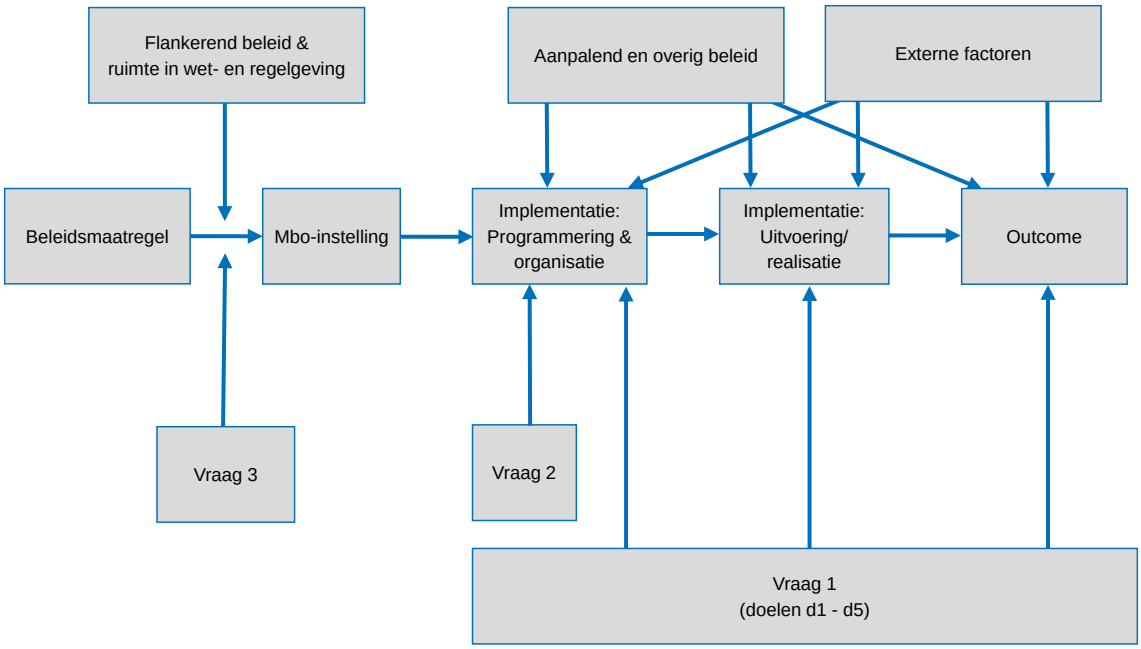

Voor het experiment gecombineerde leerwegen is hieronder aangegeven wat volgens de beleidstheorie in de implementatie moet gebeuren, tot welke resultaten dit moet leiden en wat het uiteindelijke effect (outcome) moet zijn. De vijf – in de vorige paragraaf benoemde – doelen komen hierin terug. Daarbij moet worden opgemerkt dat de vertaalslag van deze 'grote', in beleidstaal geformuleerde doelen naar een conceptueel kader voor onderzoek en, specifieker, een operationeel onderzoeksschema niet eenvoudig te maken is. Desondanks zijn – ten behoeve van de operationalisering van de belangrijkste concepten – de naar ons idee relevante indicatoren ook weergegeven in het schema. Hoewel een uitleg van de keuze voor deze indicatoren ontbreekt, is grondig nagedacht over de geldigheid en betrouwbaarheid ervan. We zijn ervan overtuigd dat we met deze set van indicatoren de in de beleidstheorie genoemde concepten volledig en adequaat afdekken waardoor een zinvolle empirische toetsing mogelijk is van uitspraken over de relatie

tussen de beleidsmaatregel en de effecten of doelrealisatie. De kwantitatieve evaluatie kent daarbij de beperking dat de interveniërende rol van het implementatieproces niet zichtbaar wordt, gezien het gebrek aan kwantitatieve gegevens daarover, maar dit wordt in de kwalitatieve evaluatie ondervangen door jaarlijks interviews en casestudies te houden op de onderwijsinstellingen die deelnemen aan het experiment GLBB. Daarmee hopen we onderliggende mechanismen, maar ook eventuele onbedoelde effecten van de beleidsmaatregel vast te kunnen stellen.

	Maatregel		Implementatie: programmering & organisatie		Implementatie: resultaten in de mbo-instelling		Outcome	Indicatoren
algemeen	GLBB	-------	uitvoerbaarheid, organiseerbaarheid, inrichting/innovaties	-------		-------	kwaliteit GLBB t.o.v. reguliere bol en bbl	- algemeen oordeel/tevredenheid van instellingen, docenten, deelnemers, leerwerkbedrijven en werkgevers over de GLBB en reguliere bol en bbl (zijn het opstartproblemen of structurele problemen?)
d3	GLBB	-------	andere balans tussen theoretische en praktische voorbereiding op de uitoefening van beroepen	-------		-------	hogere kwaliteit onderwijs: betere studieresultaten en/of minder uitval dan bij reguliere bol en/of bbl	- verdeling jaren bol- en bbl-deel GLBB-opleiding *(is reeds bekend)* - beoogde en werkelijke opleidingsduur GLBB en bol en bbl: bot, bpv, vrije ruimte *(OER, datacollectie instellingen)* - trend studieresultaten/studieduur/rendement en uitval GLBB en reguliere bol en bbl *(bestaande databases en registers)*
d3	GLBB (een extra opleidingsvariant met andere balans theorie-praktijk t.o.v. reguliere bol en bbl)	-------	opzet GLBB: verdeling jaren bol- en bbl-deel	-------	GLBB past beter bij bepaalde typen/groepen deelnemers	-------	betere studieresultaten en minder uitval voor bepaalde typen/groepen deelnemers dan als zij reguliere bol en/of bbl hadden gevolgd	- verdeling jaren bol- en bbl-deel GLBB-opleiding *(is reeds bekend)* - type deelnemers waarvoor GLBB een meer passende opleidingsvariant is dan bol en bbl (*datacollectie instellingen)* - oordeel of studieresultaten/studieduur/rendement en uitval GLBB-deelnemers gunstiger zijn dan als zij reguliere bol of bbl zouden hebben gevolgd *(datacollectie instellingen; indien mogelijk ook bestaande databases en registers)*

d3	GLBB	-------		-------		-------	beter toegankelijk onderwijs: hogere initiële instroom uit vmbo en havo bij instellingen/opleidingen met GLBB t.o.v. jaren voordat GLBB bestond		- trend aantal instromers in de instellingen/opleidingen met GLBB vanuit vmbo en havo *(bestaande databases en registers)*
d5	GLBB	-------	intensieve samenwerking met bedrijfsleven, vernieuwende samenwerkingsverbanden	-------	samenwerking met bedrijfsleven is geïntensiveerd	-------	doelmatiger onderwijs: betere aansluiting op de arbeidsmarkt dan bij bol en/of bbl en versterkte diplomawaarde	- wijze waarop wordt samengewerkt bij ontwikkeling/programmering/organisatie van GLBB versus reguliere bol en bbl *(samenwerkingsovereenkomst, datacollectie instellingen, casestudies)* - oordeel over samenwerking GLBB versus bol/bbl *(datacollectie instellingen, casestudies)* - aandeel met betaald werk, aandeel met betaald werk op niveau *(bestaande databases en registers)*
d1	GLBB (op een later moment in de opleiding naar het leerbedrijf t.o.v. reguliere bbl)	-------	aantal jaren boldeel voordat bbldeel start	-------	deelnemer start het bbldeel met meer kennis en (praktische) vaardigheden die werkgevers als algemeen bekend veronderstellen op de werkvloer t.o.v. deelnemers die rechtstreeks van het vmbo komen en een bbl-opleiding volgen	-------	tegemoet komen aan behoefte van werkgevers: deelnemers zijn beter inzetbaar bij het leerbedrijf in het tweede deel van de opleiding	- verdeling jaren bol- en bbl-deel GLBB-opleiding *(niet vragen; is reeds bekend)* - mate waarin GLBB-deelnemer beschikt over basiskennis en -vaardigheden na afloop van bol-deel versus de mate waarin vmbo-gediplomeerde bij start bbl daarover beschikt *(casestudies)* - mate waarin GLBB-deelnemer vs. reguliere bbl-er inzetbaar is in leerbedrijf *(casestudies)*

d4	GLBB (op een later moment in de opleiding naar het leerbedrijf t.o.v. reguliere bbl)	-------		-------	verwachting dan wel realisatie dat deelnemers met meer basiskennis en -vaardigheden starten aan het bbl-deel in het leerbedrijf	-------	groter aanbod van: - praktijkplaatsen - (nieuwe) leerbedrijven		- trend aantal praktijkplaatsen GLBB versus reguliere bbl *(casestudies)* - trend aantal leerbedrijven *(casestudies)* - trend aantal nieuwe leerbedrijven *(casestudies)*
d4	GLBB (leerbedrijf moet voorafgaand aan opleiding een aantal praktijkplaatsen garanderen tegen marktconforme beloning)	-------	wijze waarop voorwaarden van aantal praktijkplaatsen en beloning wordt gecommuniceerd en afgesproken met leerbedrijf	-------		-------	rem op het groter aanbod van praktijkplaatsen, betere beloning praktijkplaats		- eisen garantie aantal praktijkplaatsen en marktconforme beloning *(samenwerkingsovereenkomst)* - is aan de eisen voldaan? Is er een remmende werking van de eisen op het aanbod van praktijkplaatsen en zo ja, hoe groot? *(casestudies)* - ontwikkeling beloning voor praktijkplaatsen *(casestudies)* - waardering deelnemers over beloning van praktijkplaats *(casestudies)*
d2	GLBB (mogelijkheid voor herintreders om voor korte periode (bol-deel) theoretisch bijgespijkerd te worden om daarna up-to-date en met (meer) zelfvertrouwen weer aan de slag te kunnen in de praktijk)	-------		-------		-------	meer instroom van herintreders		- trend aantal instromers herintreders *(datacollectie instellingen; indien mogelijk ook bestaande databases en registers)*

1.4 Plan van aanpak evaluatie GLBB

Voor de evaluatie van het experiment GLBB geldt dat, evenals voor de evaluatie 2B MBO, er via drie lijnen gegevens worden verzameld, namelijk door:

a. analyse van bestaande databases en registers;
b. datacollectie bij mbo-instellingen (interviews);
c. casestudies bij mbo-instellingen.

Met de verzamelde gegevens wordt het implementatieproces en de outcome (effecten) inzichtelijk gemaakt, en worden verklaringen gezocht voor de gevonden effecten. In de in de vorige paragraaf gepresenteerde beleidsreconstructie staat achter elk van de te gebruiken indicatoren (cursief) aangegeven uit welke dataverzameling deze zullen komen. Er zijn drie aparte deelonderzoeken opgetuigd (zie de figuur hieronder). Deelonderzoeken I en III – monitoring van de implementatie en een verdiepende en verklarende analyse voor de gevonden effecten – vormen gezamenlijk de *kwalitatieve* evaluatie. Deelonderzoek II – de effectanalyse – is een voornamelijk *kwantitatieve evaluatie.*

Bij de uitvoering van de kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie van de gecombineerde leerwegen bol-bbl zal oog zijn voor de verschillende actoren (instellingen, leerbedrijven, verschillende typen studenten) enerzijds en voor de verschillende sectoren, domeinen en niveaus anderzijds.

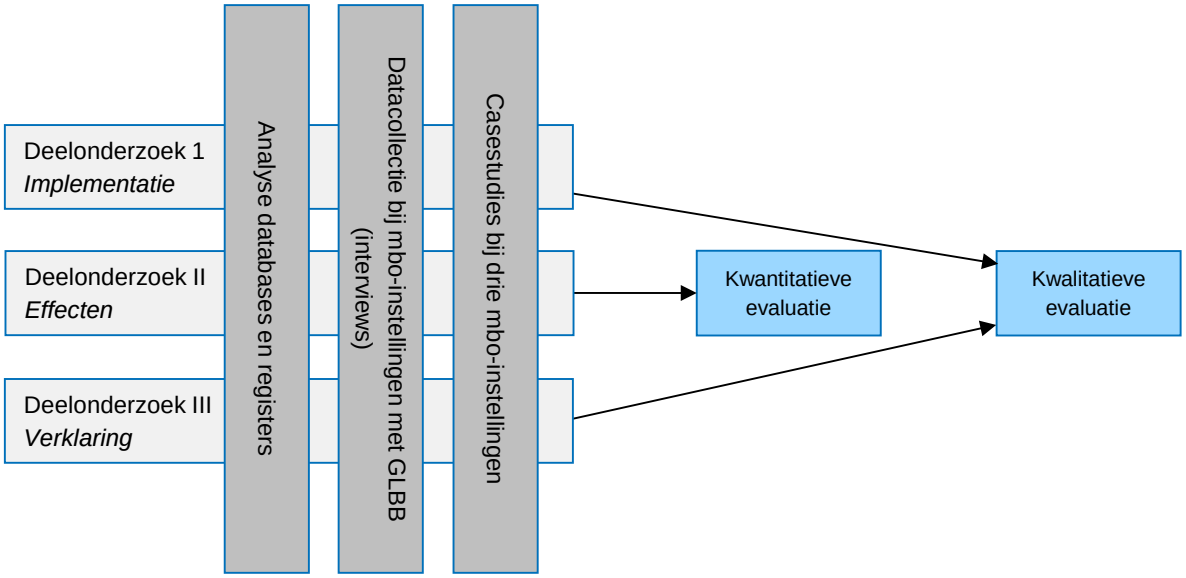

Hoofdstuk 2

Nulmeting kwantitatieve evaluatie

2.1 Onderzoeksopzet

In de kwantitatieve evaluatie wordt gebruikgemaakt van een quasi-experimenteel onderzoeksdesign. Om zo zuiver mogelijk de kwantitatieve effecten te meten van het experiment 'beroepsopleiding gecombineerde leerwegen bol-bbl' (GLBB), worden de GLBB-opleidingen van alle instellingen die deelnemen aan het experiment vergeleken met de reguliere bol- en bbl-variant van deze opleidingen bij deze(lfde) instellingen. Hierdoor is er sprake van één experimentgroep (GLBB) en twee controlegroepen (bol en bbl). Aan de hand van jaarlijkse metingen kunnen verschillen in ontwikkeling tijdens de looptijd van het experiment tussen deze drie groepen worden vastgesteld. Daartoe wordt een 'difference-in-differences'-benadering gehanteerd. Het basisprincipe in deze methode is dat er op (minimaal) twee tijdstippen een meting wordt gedaan bij de experimentgroep en de (twee) controlegroep(en). Het verschil in ontwikkeling wordt statistisch geanalyseerd, zoals hieronder schematisch is weergegeven voor het geval van één controlegroep (waarbij de ontwikkeling en het beginpunt van beide lijnen volstrekt willekeurig zijn).

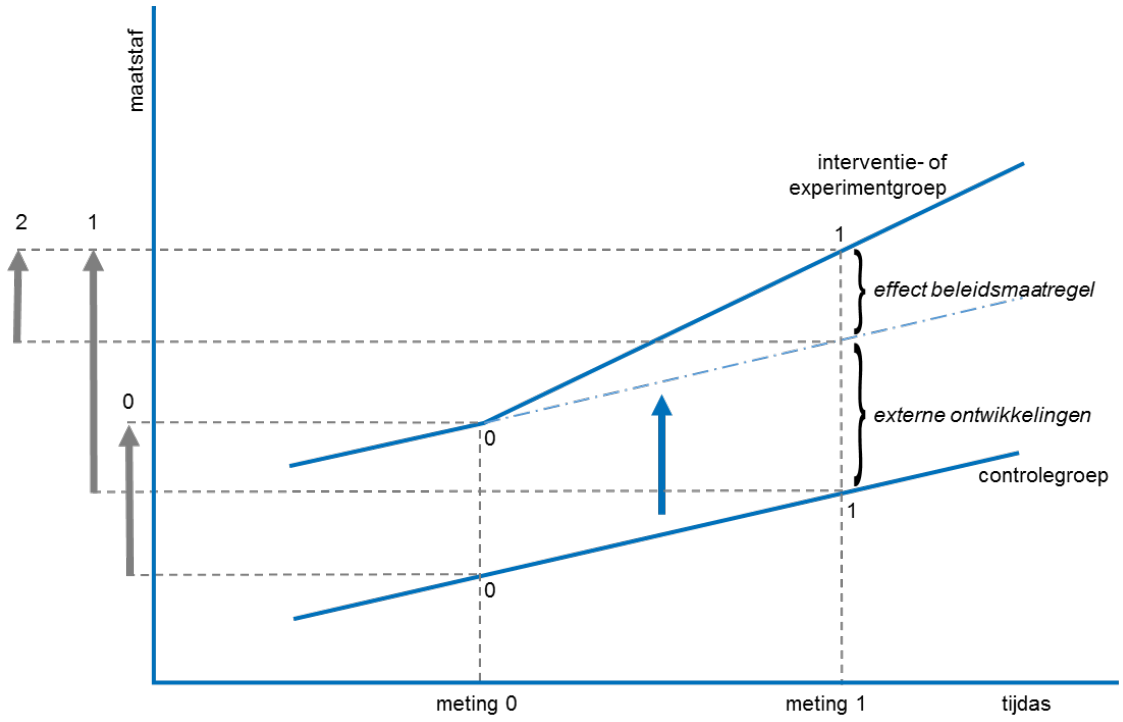

Omdat de toewijzing van studenten aan de experimentgroep (GLBB) niet *random* of toevallig heeft plaatsgevonden, wordt in de multivariate analyse, in statistische zin, rekening gehouden met verschillen in de samenstelling van de studentenpopulatie tussen de experimentgroep en de controlegroepen.

De kwantitatieve evaluatie geeft inzicht in het effect van de GLBB op instroom in het mbo, opleidingsduur, diplomering en doorstroom in het onderwijs en aansluiting met de arbeidsmarkt. Jaarlijks worden daartoe monitorgegevens geanalyseerd en gerapporteerd waarin een vergelijking wordt gemaakt tussen enerzijds alle gecombineerde leerwegen en anderzijds vergelijkbare bol- en bbl-opleidingen.

De eerste experimenten zijn, zoals eerder aangegeven, gestart in schooljaar 2015-2016. Het aantal (deelnemers aan) GLBB-opleidingen zal naar verwachting in de loop van de jaren groeien. Per opleiding zullen verschillende aantallen cohorten van studenten te maken krijgen met het experiment (zie tabel 2.1).

Tabel 2.1: Overzicht nieuwe experimenten en cohorten

Onderwijsprogramma	Laatste datum aanvraag experiment	Laatste inschrijvingsdatum deelnemer nieuwe cohort
Vierjarige opleiding	15 januari 2016	1 augustus 2016
Driejarige opleiding	15 januari 2017	1 augustus 2017
Tweejarige opleiding	15 januari 2018	1 augustus 2018

Voor de tweejarige opleidingen zullen naar verwachting vier cohorten deelnemen aan het experiment (zie tabel 2.2). In schooljaar 2016-2017 zullen de eerste studenten hun diploma behalen. Voor deze groep kan vervolgens drie jaar lang gevolgd worden hoe het hen na de opleiding (in het onderwijs of op de arbeidsmarkt) vergaat.

Tabel 2.2: Experimentgroep in tweejarige opleidingen

Schooljaar	Cohort 1	Cohort 2	Cohort 3	Cohort 4
2015-2016				
2016-2017				
2017-2018				
2018-2019				
2019-2020				

De driejarige opleidingen zullen in dit experiment drie cohorten kennen (zie tabel 2.3), waarvan de eerste studenten in 2017-2018 hun diploma behalen.

Tabel 2.3: Experimentgroep in driejarige opleidingen

Schooljaar	Cohort 1	Cohort 2	Cohort 3	
2015-2016				
2016-2017				
2017-2018				
2018-2019				
2019-2020				

Voor de vierjarige opleidingen zullen zich twee cohorten vormen, waarvan de eerste studenten in schooljaar 2018-2019 hun diploma behalen (zie tabel 4).

Tabel 2.4: Experimentgroep in vierjarige opleidingen

Schooljaar	Cohort 1	Cohort 2		
2015-2016				
2016-2017				
2017-2018				
2018-2019				
2019-2020				

In de huidige rapportage wordt verslag gedaan van de nulmeting: de stand van zaken in schooljaar 2015-2016. We geven (voor een aantal individuele achtergrondkenmerken) een beschrijving van de deelnemers aan het experiment (GLBB) en vergelijken hen (op basis van deze kenmerken) met deelnemers in de controlegroepen (bol en bbl). Tevens maken we uitsplitsingen naar sector en opleiding. Deze verkenning geeft informatie over factoren waar we op moeten letten bij de effectmeting, en die we als variabelen in de multivariate analyse moeten meenemen om te corrigeren voor verschillen in de studentenpopulatie tussen de experimentgroep en beide controlegroepen.

2.2 Deelnemers GLBB

Via DUO hebben we individuele gegevens ontvangen over deelnemers aan het experiment GLBB. Helaas hebben we niet de data voor alle GLBB-opleidingen. In totaal hebben tien mbo-instellingen met in totaal 26 opleidingen goedkeuring gekregen te starten met het experiment in schooljaar 2015-2016. Twee instellingen (met in totaal vijf opleidingen) zijn, ondanks goedgekeurde aanvragen, uiteindelijk niet gestart met het experiment en twee instellingen (met in totaal tien opleidingen) hebben geen data aan DUO geleverd. Navraag bij de twee laatstgenoemde instellingen heeft opgeleverd dat de ene instelling met 23 studenten is begonnen aan het experiment en de andere met 32 studenten. Deze deelnemers aan een GLBB-opleiding (55 in totaal) ontbreken dus in de hieronder gepresenteerde tabellen.

Tabel 2.5: Aantal deelnemers experimentgroep (GLBB) en controlegroepen (bol, bbl) naar crebonummer

Crebonummer	GLBB	bol	bbl
25180 Kok	19	0	50
25182 Zelfstandig werkend kok	15	0	43
90301 Manager/ondernemer café/bar	47	17	2
91080 Monteur mechatronica	23	20	18
93901 Metselaar inclusief casco lijmwerk	1	0	0
93902 Metselaar inclusief lichte scheidingswanden	2	0	2
94421 Technicus	15	53	1
94920 Timmerman	17	3	32
95520 Verpleegkundige	30	152	96
95530 Verzorgende IG	20	77	46
Totaal	189	322	290

Volgens de beschikbare data zijn er in 2015-2016 in totaal 189 studenten gestart met het experiment, verdeeld over tien[1] verschillende opleidingen (zie tabel 2.5). Binnen de instellingen die deelnemen aan het experiment, zijn er twee controlegroepen aan te wijzen. Dit zijn opleidingen met hetzelfde crebonummer als de GLBB, maar dan aangeboden als bol (eerste controlegroep, 322 deelnemers) of bbl (tweede controlegroep, 290 deelnemers). Opmerkelijk is dat voor een aantal opleidingen de deelname aan de bol of de bbl erg laag of zelfs nul is. Het lijkt erop dat een van beide varianten is komen te vervallen als gevolg van de invoering van de gecombineerde leerweg. Tijdens de interviews met de onderwijsinstellingen zullen we proberen te achterhalen of er inderdaad sprake is van substitutie.

Het experiment vindt plaats in drie sectoren (zie tabel 2.6). De meeste deelnemers van het experiment volgen een GLBB-opleiding in de sector Economie ([zelfstandig werkend] kok en manager/ondernemer café/bar), gevolgd door Techniek (met monteur mechatronica als grootste opleiding) en Zorg & Welzijn (verpleegkundige en verzorgende IG). Binnen de sector Landbouw vindt er geen deelname aan het experiment plaats.

Tabel 2.6: Aantal deelnemers experimentgroep (GLBB) en controlegroepen (bol, bbl) naar sector

Sector	GLBB	bol	bbl
Economie	81	17	95
Techniek	58	76	53
Zorg & Welzijn	50	229	142
Totaal	189	322	290

De meeste deelnemers aan het experiment GLBB zijn gestart op niveau mbo-4, gevolgd door niveau mbo-2 en niveau mbo-3 (zie tabel 2.7).

1 Een opleiding is verspreid over twee instellingen.

Tabel 2.7: Aantal deelnemers experimentgroep (GLBB) en controlegroepen (bol, bbl) naar niveau

Niveau	GLBB	bol	bbl
2	62	23	102
3	35	77	89
4	92	222	99
Totaal	189	322	290

2.3 Achtergrondkenmerken deelnemers GLBB

Er kan sprake zijn van selectie-effecten bij de deelname aan een GLBB-opleiding. Zo is het mogelijk dat vrouwen, bijvoorbeeld, vaker participeren in een gecombineerde leerweg dan mannen (al dan niet vanwege het feit dat bepaalde opleidingen die aan het experiment deelnemen met name door vrouwelijke studenten worden gevolgd). Het is voor de uiteindelijke effectmeting daarom van belang om te achterhalen of deelnemers aan het experiment op achtergrondkenmerken verschillen van deelnemers in de controlegroepen zodat daarvoor in statistische zin (d.w.z. met behulp van multivariate analyse) kan worden gecorrigeerd. Anders interpreteren we verschillen tussen de experimentgroep en beide controlegroepen als effecten van het experiment, terwijl deze feitelijk terug te voeren zijn op verschillen in de samenstelling van de studentenpopulatie tussen de onderscheiden groepen.

Om na te gaan welke factoren de kans op deelname aan het experiment GLBB bepalen, hebben we een logistische regressie-analyse uitgevoerd met deelname aan het experiment als afhankelijke variabele (zie tabel 2.8). Hieruit blijkt dat, onder constanthouding van andere factoren, studenten in de sector Economie en de sector Techniek vaker deelnemen aan het experiment (in vergelijking met participatie in de reguliere bol of bbl) dan studenten in de sector Zorg & Welzijn. Daarnaast nemen vrouwen vaker deel aan het experiment GLBB dan mannen.

Tabel 2.8: Logistische regressie-analyse met deelname aan experiment GLBB als afhankelijke variabele: odds ratio's en standaardfouten (tussen haakjes)

		Model 1	Model 2
Sector:	Economie (Zorg en welzijn = ref.)	5,895 (0,226)**	11,416 (0,294)**
	Techniek (Zorg en welzijn = ref.)	3,497 (0,259)**	7,691 (0,351)**
Niveau:	Mbo-3 (mbo-2 = ref.)	0,880 (0,288)	0,680 (0,306)
	Mbo-4 (mbo-2 = ref.)	1,316 (0,230)	1,093 (0,241)
Geslacht	Vrouw (man = ref.)		2,499 (0,255)**
Leeftijd:	17-18 (15-16 = ref.)		0,616 (0,255)
	19-20 (15-16 = ref.)		1,151 (0,291)
	Ouder dan 20 (15-16 = ref.)		1,167 (0,277)
Etniciteit:	Niet-westers allochtoon (anders = ref.)		0,644 (0,253)
Intercept		0,116 (0,269)**	0,066 (0,415)**

ref. = referentiecategorie; * = p < 0,05; ** = p < 0,001; N = 801

Hoofdstuk 3

Plan van aanpak interviews en casestudies

Zoals in hoofdstuk 1 al is aangegeven wordt voor de evaluatie van het experiment GLBB via drie lijnen gegevens verzameld, namelijk door 1) analyse van bestaande databases en registers, 2) datacollectie door middel van interviews bij mbo-instellingen en 3) casestudies bij mbo-instellingen. In dit hoofdstuk wordt een plan van aanpak geschetst dat zich concentreert op de gegevensverzameling bij de mbo-instellingen, ofwel de onderdelen 2) interviews en 3) casestudies.

De interviews hebben vooral tot doel om informatie op te halen over de wijze waarop het experiment GLBB ingericht en geïmplementeerd is. Met de projectleider van het experiment van de mbo-instelling wordt dit interview afgenomen. De casestudies hebben tot doel om effecten (die bij de analyse van databases, registers en interviews naar voren komen) te kunnen verklaren, om eventuele ongewenste/onbedoelde/onvoorziene effecten in beeld te brengen en om aanvullende, verdiepende informatie te verzamelen over de wijze waarop (en de context waarbinnen) de GLBB zijn geïmplementeerd. Een casestudy bij een mbo-instelling bestaat uit vier interviews: 1) een interview op het beleidsniveau van de mbo-instelling, 2) een groepsinterview met professionals van de mbo-instelling die betrokken zijn bij de inrichting, organisatie, vormgeving en uitvoering van de opleidingen, 3) een interview met betrokken leerbedrijven, en 4) een groepsinterview met opleidingsdeelnemers.

In het navolgende is weergegeven hoe de interviews en casestudies worden uitgevoerd. Allereerst wordt de procedure voor de selectie van mbo-instellingen en opleidingen uiteengezet.

3.1 Selectie mbo-instellingen en opleidingen

Selectie voor de interviews

Tien mbo-instellingen met in totaal 26 opleidingen hebben voor het schooljaar 2015-2016 goedkeuring gekregen te starten met het experiment GLBB (zie tabel 3.1). Elke mbo-instelling heeft één contactpersoon opgegeven bij het ministerie van OCW; er zijn dus in totaal tien contactpersonen. Deze worden allemaal geïnterviewd, ook nu bekend is dat sommige instellingen uiteindelijk niet zijn gestart met het experiment. De contactpersonen van deze instellingen worden desondanks (kort) geïnterviewd, met name om te achterhalen wat de aanleiding is van het niet-starten van het experiment. Aan alle contactpersonen wordt de ruimte geboden andere professionals van de instelling te laten aanschuiven bij het interview als daar behoefte aan is. In het najaar van 2016 vinden voor het eerst tien face-to-face interviews plaats. Ook in de jaren 2017 tot en met 2020 zullen deze tien deelnemers aan het experiment worden bevraagd.

Jaarlijks kunnen instellingen voor nieuwe opleidingen een aanvraag indienen. De eerste groep instellingen/opleidingen start in schooljaar 2015-2016 en de laatste (vierde) groep in 2018-2019. Omdat vooraf niet te voorspellen is hoeveel instellingen/opleidingen vanaf 2016-2017 zullen deelnemen aan het experiment, wordt het aantal interviews gemaximeerd volgens onderstaand schema.

	Aantal interviews dat per jaar wordt afgenomen				
	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Groep 1 - Start in 2015-2016	10 (=hele groep)	10	10	10	10
Groep 2 - Start in 2016-2017		10 (=selectie)	10	10	10
Groep 3 - Start in 2017-2018			5 (=selectie)	5	5
Groep 4 - Start in 2018-2019				5 (=selectie)	5
Aantal interviews	**10**	**20**	**25**	**30**	**30**

In 2016-2017 start de tweede groep deelnemers aan het experiment (voorlopige tussenstand aanmeldingen juli 2016: vijf instellingen, waarvan twee nieuwe [in totaal zes opleidingen]). Uit deze groep worden aselect (maximaal) tien instellingen/opleidingen gekozen voor de interviews. Samen met de tien interviews uit groep 1 worden er in 2017 dus (maximaal) twintig interviews gehouden. Uit zowel de derde en de vierde groep worden nog eens vijf instellingen/opleidingen geselecteerd. Dit houdt in dat in totaal in de jaren 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 respectievelijk (maximaal) 10, 20, 25, 30, 30 interviews worden afgenomen.

In overleg met OCW wordt jaarlijks bepaald welke nieuw gestarte GLBB-opleidingen worden geselecteerd voor de interviews.

Selectie voor de casestudies

De casestudies worden uitgevoerd in de jaren 2016 tot en met 2020. Jaarlijks worden drie cases geselecteerd. Dat gebeurt niet aselect, maar op basis van inhoudelijke argumenten. Er wordt gezocht naar een goede mix van verschillende typen cases: bijvoorbeeld vlot èn stroef lopende experimenten (‘good practices’ èn ‘bad practices’), of experimenten met èn zonder grote inhoudelijke inbreng van bedrijven bij de inrichting ervan, of experimenten met èn zonder grote veranderingen qua opzet/inhoud van de opleiding. De daadwerkelijke – beargumenteerde – selectie van cases vindt ieder jaar plaats na de dataverzameling/interviews bij de mbo-instellingen. Bij die onderzoeksactiviteit wordt immers inhoudelijke informatie ingewonnen over de implementatie en voortgang van de diverse experimenten GLBB. De definitieve selectie wordt afgestemd met OCW. Alleen in 2016 wordt van deze selectieprocedure afgeweken, omdat de interviews en casestudies in 2016 (i.t.t. de volgende jaren) voor een deel gelijktijdig plaatsvinden. In 2016 wordt de selectie gebaseerd op basis van een aantal criteria, zoals het aantal deelnemers in de GLBB en de regio waarin de mbo-instelling gevestigd is.

Vanwege het (vooralsnog) kleine aantal cases wordt ervoor gekozen om ieder jaar drie andere cases te bestuderen en niet om dezelfde drie cases longitudinaal te volgen. Het willen blijven volgen van een bepaalde case kan – op basis van inhoudelijke argumenten – overigens wel een rol spelen bij de selectie van cases. Het is dus niet uitgesloten dat een bepaalde case in meerdere jaren wordt geselecteerd en bestudeerd, zeker ook gezien het geringe aantal experimenten dat plaatsvindt.

Tabel 3.1: Deelnemende mbo-instellingen/opleidingen aan het experiment GLBB in schooljaar 2015-2016

Brin	Instelling	Naam opleiding	Crebo	Niveau	Duur opleiding	Opzet opleiding
25LH	ROC Midden NL	Kok	25180	2	2 jaar	bol/bbl
25LH	ROC Midden NL	Zelfstandig werkend kok	25182	3	3 jaar	bol/bbl/bbl
25PV	Scalda	Timmerman	22010/94920	2	2 jaar	bol/bbl
25PV	Scalda	Metselaar	93901	2	2 jaar	bol/bbl
25PV	Scalda	Metselaar	93902	2	2 jaar	bol/bbl
25PL	Leeuwenborgh	Verzorgende IG	95530	3	3 jaar	bol/bbl/bbl
25PL	Leeuwenborgh	Verpleegkunde	95520	4	4 jaar	bol/bol/bbl/bbl
04EU	ROC Kop van NH	Technicus	94421	4	4 jaar	bol/bol/bbl/bbl
04CY	ROC Rivor	Timmerman	94920	2	2 jaar	bol/bbl
04CY	ROC Rivor	Allround timmerman nieuwbouw	94932	3	3 jaar	
04CY	ROC Rivor	Allround timmerman bouw- en werkplaats	94931	3	3 jaar	
04CY	ROC Rivor	Allround timmerman en restauratie	94933	3	3 jaar	
04CY	ROC Rivor	Metselaar incl. casco en lijm	93901	2	2 jaar	bol/bbl
04CY	ROC Rivor	Allround metselaar herstel en restauratie	94822	3	3 jaar	
04CY	ROC Rivor	Allround metselaar incl. nieuwe metseltechnieken	94821	3	3 jaar	
04CY	ROC Rivor	Allround metselaar aan- en verbouw	94821	3	3 jaar	
04CY	ROC Rivor	Middenkaderfunctionaris bouw	94823	4	4 jaar	
20MQ	ROC Da Vinci	Middenkaderfunctionaris Bouw infra	94050	4	4 jaar	bol/bol/bbl/bbl
25PZ	ROC van A'dam	Manager ondernemer café bar	90301	4	4 jaar	bol/bol/bbl
25PZ	ROC van A'dam	Monteur Mechatronica niveau 2	91080	2	2 jaar	bol/bbl
30RM	ROC TOP	MBO-Verpleegkundige	95520	4	4 jaar	bol/bbl/bbl/bbl
28DE	ROC de Leijgraaf	Kok niveau 2	90760	2	2 jaar	bol/bbl
30RR	MBO Amersfoort	Monteur Elektrotechnische installaties	94271	2	2 jaar	bol/bbl
30RR	MBO Amersfoort	Monteur werktuigkundige installaties	94272	2	2 jaar	bol/bbl
30RR	MBO Amersfoort	Timmerman	94920	2	2 jaar	bol/bbl
30RR	MBO Amersfoort	Schilderen	91450	2	2 jaar	bol/bbl

3.2 Opzet interviews

Te verzamelen informatie
Per mbo-instelling wordt één face-to-face interview afgenomen met de projectleider van het experiment (of een andere goed ingevoerde professional). Een interview wordt semigestructureerd afgenomen. Het onderzoeksteam ontwikkelt daarvoor een topiclijst, die voorafgaand aan het interview wordt toegezonden. Zoals eerder vermeld worden de interviews vooral benut om informatie op te halen over de wijze waarop het experiment GLBB ingericht en geïmplementeerd is. Daarnaast komen de instroom in de opleiding en de resultaten van de opleiding aan de orde. In de bijlage is een eerste uitwerking van de topiclijst weergegeven. Bij elk topic wordt de focus gelegd op de verschillen tussen de gecombineerde leerweg bol/bbl en de reguliere bol en bbl. Hieronder is een ingedikte versie van de topiclijst weergegeven.

- Algemeen oordeel over het experiment GLBB (oordeel, positieve/negatieve punten);
- Organisatie en implementatie (wie zijn betrokken?, inrichting opleiding, ondersteuning en belemmeringen bij uitvoering/organisatie/programmering opleiding, ontwikkelingsfase);
- Curriculum, opleidingsinhoud (veranderingen/innovaties t.o.v. vroeger en t.o.v. bol/bbl);
- Samenwerking met bedrijven (verdiepende informatie t.o.v. basisinformatie uit samenwerkingsovereenkomst, eisen voor bedrijf m.b.t. minimumaantal praktijkplaatsen en marktconforme beloning, ontwikkeling beloning, oordeel samenwerking);
- Instroom in de opleiding (vanuit havo/vmbo, herintreders, typen/groepen deelnemers);
- Resultaten van experiment GLBB (indicatie studieprestaties/rendement/VSV, aansluiting met de arbeidsmarkt, aantal nieuwe leerbedrijven/praktijkplaatsen;
- Effecten en verklaringen van experiment GLBB (bedoeld/onbedoeld, gewenst/ongewenst, invloed overig beleid en wetgeving en invloed overige contextfactoren);
- Organiseren casestudy (welke informanten, contactgegevens informanten, wijze van benadering, locatie voor groepsinterviews).

Op voorhand is diverse informatie over de inrichting en implementatie van de gecombineerde leerwegen bol/bbl beschikbaar, namelijk uit de aanvragen/aanmeldingen, OER's/studiegidsen, samenwerkingsovereenkomsten tussen mbo-instellingen en bedrijven, en verantwoordingsverslagen (indien beschikbaar; in ieder geval niet eerder beschikbaar dan augustus 2017). Het gaat onder meer om informatie uit de OER over de beoogde opleidingsduur (uren bot, bpv, vrije ruimte) en over de opzet van de opleiding (verdeling aantal jaren bol- en bbl-deel van de GLBB-opleiding). Relevante gegevens worden samen met de gegevens uit overzicht 1 verwerkt in een databestand en benut ter voorbereiding op het interview met de projectleider.

Voorbereiding en uitvoering van de interviews
- Het onderzoeksteam neemt contact op met de projectleiders GLBB met het verzoek om deelname aan het onderzoek (interviews + casestudies). Het onderzoeksteam stuurt een bondig informatiepakketje (inclusief topiclijsten) toe. Op het moment van contactleggen wordt ook gevraagd naar eventueel aanwezige (visie)documenten over de implementatie van het experiment GLBB.
- Na akkoord plant het onderzoeksteam afspraken in voor de interviews. Het streven is om twee interviews per dag in te plannen.
- De duur van een interview bedraagt maximaal twee uur.
- Het onderzoeksteam werkt de gesprekken uit in bondige verslagen. De gespreksverslagen zijn bedoeld voor intern gebruik en worden niet verstrekt aan de mbo-instellingen. Zij dienen als

inputinformatie voor de jaarlijks te verschijnen rapportages van de evaluatie van het experiment GLBB.

3.3 Opzet casestudies

Te verzamelen informatie

Elk jaar worden drie cases onderzocht. Per case wordt bij diverse typen informanten (zie verderop) de volgende informatie verzameld:

- Aanvullende, verdiepende informatie over de implementatie experiment GLBB
  Vertrekpunt is de informatie die is opgehaald bij de interviews bij de mbo-instellingen. Onduidelijke of ontbrekende informatie kan alsnog worden verzameld in de casestudies. Daarnaast wordt aanvullende, verdiepende informatie opgehaald vanuit het oogpunt van andere (typen) informanten, namelijk van bestuurders/beleidsmedewerkers van mbo-instellingen, bedrijven en deelnemers.

- Nagaan of beoogde effecten optreden
  Aan het experiment liggen verschillende veronderstellingen of beoogde effecten ten grondslag. Of beoogde effecten optreden kan voor een deel worden nagegaan uit de kwantitatieve analyse van bestaande databases en registers (bijvoorbeeld wat betreft een hogere initiële instroom vanuit vmbo of betere onderwijsresultaten van deelnemers). Voor de beoogde effecten waarbij dat niet kan (bijvoorbeeld ten aanzien van een betere inzetbaarheid van deelnemers in het leerbedrijf in het tweede deel van de opleiding) wordt dit nagegaan in de casestudies.

- In beeld brengen van eventuele niet-beoogde effecten
  Het experiment leidt mogelijk tot bepaalde effecten die vooraf niet beoogd waren. Niet-beoogde effecten kunnen zowel gewenst als ongewenst zijn. In de casestudies wordt aan de diverse typen informanten gevraagd of niet-beoogde effecten optreden. Hiertoe bereidt het onderzoeksteam enkele stellingen voor.

- Geven van verklaringen voor effecten die optreden
  Zowel voor beoogde als niet-beoogde effecten wordt in de gesprekken met informanten gezocht naar verklaringen waarom/waardoor zij optreden. In de kern gaat het om de vraag of de effecten het gevolg zijn van het experiment GLBB of van andere factoren (bijvoorbeeld contextfactoren zoals conjunctuur of interveniërende factoren zoals overige beleidsinterventies van de overheid).

Informanten

Een casestudy bij een mbo-instelling bestaat uit een serie interviews met verschillende (typen) informanten:

- Interview op beleidsniveau (mbo-instelling)
  Dit interview richt zich vooral op het beleid van de instelling en de organisatie van het experiment GLBB, en aanvullend op de effecten van de invoering van het experiment. In aanmerking voor de interviews komen bijvoorbeeld leden van het CvB en beleidsmedewerkers kwaliteit/onderwijs. In overleg met de mbo-instelling wordt gezocht naar de meest geschikte kandidaten om te interviewen.

- Groepsinterview met professionals van de mbo-instelling die betrokken zijn bij de inrichting, organisatie, vormgeving en uitvoering van de opleidingen
  Aan het groepsinterview nemen docenten en het management opleidingsteam (teamleider/opleidingscoördinator, eventueel sectordirecteur) deel. Het groepsinterview gaat met name over de wijze waarop het experiment GLBB is ingericht en wordt uitgevoerd.

- Interview(s) met betrokken leerbedrijven
  Het betreft expliciet die bedrijven waarmee de mbo-instelling een samenwerkingsovereenkomst is aangegaan met betrekking tot het experiment GLBB. Bij de interviews met bedrijven zijn geen medewerkers van de mbo-instelling aanwezig. In de interviews staan de samenwerking met de mbo-instelling en de (beoogde) betere inzetbaarheid van GLBB-deelnemers centraal.

- Groepsinterview met opleidingsdeelnemers
  Bij de interviews met deelnemers zijn geen medewerkers van de mbo-instelling aanwezig. Aan de deelnemers wordt gevraagd waarom ze gekozen hebben voor de gecombineerde leerweg bol/bbl, wat hun ervaringen zijn met deze leerweg en in welke mate zij tevreden zijn over de organisatie, invulling en kwaliteit ervan, en wat hun (verdere) verwachtingen zijn over het verkrijgen van werk (betere/slechtere aansluiting) na afronding.

Voorbereiding en uitvoering van de casestudies

- Tijdens het interview met de projectleider worden praktische zaken rondom de organisatie van de casestudy voorbereid (welke informanten komen in aanmerking? hoe worden zij benaderd? waar vinden de interviews plaats?).
- Bij voorkeur neemt de projectleider contact op met de beoogde informanten met het verzoek deel te nemen aan het onderzoek. Ten behoeve van de benadering van de informanten (door de projectleider dan wel het onderzoeksteam) zorgt het onderzoeksteam voor een brief (inclusief topiclijsten) met informatie over het hoe en waarom van de casestudy.
- De projectleiders GLBB leveren namen en contactgegevens van de informanten.
- Met de informanten worden afspraken ingepland (in principe door het onderzoeksteam). Het streven is om twee (groeps)interviews per dag in te plannen, zodat twee dagen per case nodig zijn.
- De duur van de (groeps)interviews bedraagt maximaal twee uur.
- Het onderzoeksteam werkt de gesprekken uit in bondige verslagen. De gespreksverslagen zijn bedoeld voor intern gebruik en worden niet verstrekt aan de mbo-instellingen. Zij dienen als inputinformatie voor de jaarlijks te verschijnen rapportages van de evaluatie van het experiment GLBB.

3.4 Planning

In 2016 worden de interviews afgenomen in de maanden september, oktober en november. In 2017 tot en met 2020 vinden de interviews in de maanden april, mei en juni plaats – synchroon met de datacollectie bij onderwijsinstellingen die in het kader van de evaluatie van 2B MBO plaatsvinden. De casestudies vinden jaarlijks plaats in de maanden september en oktober, eveneens gelijktijdig met de casestudies die plaatsvinden binnen 2B MBO.

	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	September	Oktober	November	December
2016												
Interviews deelnemende instellingen												
Casestudies												
2017												
Interviews deelnemende instellingen												
Casestudies												
2018												
Interviews deelnemende instellingen												
Casestudies												
2019												
Interviews deelnemende instellingen												
Casestudies												
2020												
Interviews deelnemende instellingen												
Casestudies												

Bijlage

Topiclijst dataverzameling mbo-instellingen: interviews projectleiders GLBB

- Algemeen oordeel over het experiment GLBB:
  - Algemeen oordeel over het experiment.
  - Positieve punten (t.o.v. reguliere bol- en bbl-variant).
  - Negatieve punten, verbeterpunten (t.o.v. reguliere bol- en bbl-variant).
- Instroom in de GLBB:
  - Aantal deelnemers dat is begonnen aan de GLBB (beoogde aantal is door instelling opgegeven in de aanvraag). Aantal deelnemers in de reguliere bbl- en bol-opleiding (counterpart van GLBB). Zijn er extra wervingsacties ondernomen voor GLBB en zo ja, welke en bij welke studenten?
  - Indien geen deelnemers ingestroomd: reden?
  - Meer initiële instroom vanuit havo en/of vmbo met de komst van de GLBB?
  - Welke (typen) deelnemers kiezen voor GLBB, welke voor bol en bbl?
  - Zijn er typen/groepen deelnemers waarvoor bol en bbl geen passend traject is, maar waarvoor de GLBB wel een passend alternatief vormt?
  - Meer herintreders door de komst van de GLBB?
- Organisatie en implementatie:
  - Wie zijn meest betrokken bij organisatie, inrichting, programmering en implementatie van de GLBB?
  - Verschil in (mate van) betrokkenheid t.o.v. reguliere bol- en bbl-variant.
  - Belangrijkste verschillen tussen de GLBB en bol-/bbl-variant in de organisatie en inrichting van de opleiding (bijv. studieduur, studielast, begeleiding voor de deelnemer, keuzedelen, bekostiging, et cetera).
  - Beoogde versus gerealiseerde studielast GLBB (uren bot, bpv, vrije ruimte; beoogde aantal uren staat in de OER).
  - Verschil gerealiseerde studielast t.o.v. reguliere bol- en bbl-variant (uren bot, bpv, vrije ruimte).
  - Benutte ondersteuning/hulpmiddelen bij de implementatie (evt. handreikingen et cetera.)
  - Belangrijkste belemmeringen bij de uitvoering/organisatie/inrichting van de GLBB (opstartproblemen of structurele problemen, gevolg van interne of externe factoren).
  - Verschil met reguliere bol- en bbl-variant.
  - Overall: ontwikkelingsfase van de GLBB (start, verfijning, uitontwikkeld).
- Curriculum, opleidingsinhoud:
  - Veranderingen, innoverende elementen de GLBB.
  - Indien veranderingen/innovaties: ook doorgevoerd in reguliere bol- en bbl-variant.
  - Indien veranderingen/innovaties, waarom en waardoor (bijv. door intensievere of vernieuwende samenwerking met bedrijven).
- Samenwerking met bedrijven:
  - Waarom is er voor samenwerking gekozen met de(ze) bedrijven?
  - Hoe lang werkt de instelling al samen met de(ze) bedrijven?
  - Verdiepende informatie over wijze waarop wordt samengewerkt bij ontwikkeling/programmering/organisatie van de GLBB (basisinformatie staat in de samenwerkingsovereenkomst).
  - Verschil wijze van samenwerking met reguliere bol- en bbl-variant.

- Wijze waarop met bedrijven afspraken worden gemaakt over garantie minimumaantal praktijkplaatsen en over marktconforme beloning van praktijkplaatsen?
- Verschil over gemaakte afspraken met bedrijven in vergelijking met de afspraken in de reguliere bol- en bbl-variant.
- Effect van eis dat bedrijf een aantal praktijkplaatsen moet garanderen in samenwerkingsovereenkomst op de bereidwilligheid van bedrijven om deel te nemen aan het experiment GLBB (en dus op het aanbod van praktijkplaatsen)?
- Houden bedrijven zich aan eis van marktconforme beloning voor praktijkplaats?
- Ontwikkeling beloning voor praktijkplaatsen in de GLBB en verschil beloning met bbl.
- Oordeel over samenwerking met bedrijven in de GLBB.
- Verschil met oordeel over samenwerking met bedrijven in reguliere bol- en bbl-variant (beter/slechter, meer/minder intensief).

- Resultaten van de GLBB:
  - Indicatie studieprestaties/rendement/voortijdige uitval van de GLBB in relatie tot die van bol en bbl (algemeen dan wel voor specifieke typen/groepen deelnemers. Ofwel, is de GLBB een betere/slechtere opleidingsvariant dan bol/bbl sec of alleen voor specifieke typen/groepen deelnemers?).
  - Resultaat op aansluiting met de arbeidsmarkt in relatie tot dat van bol en bbl (% vinden van baan, % vinden van baan op niveau).
  - Is inzetbaarheid in bedrijven groter (verwachting)? (zelfstandigheid, deskundigheid, probleemoplossing).
  - Effect op aanbod nieuwe leerbedrijven/praktijkplaatsen (meer aanbod omdat de GLBB voor bedrijven beter is, omdat de deelnemers beter zijn voorbereid dan bbl-ers voordat ze bedrijf in gaan?).
- Effecten en verklaringen van het experiment GLBB (bedoeld/onbedoeld, gewenst/ongewenst, invloed overig beleid en wetgeving en invloed overige contextfactoren).
- Organiseren van de casestudy:
  - Welke informanten kunnen we benaderen voor de casestudy? Beoogd zijn vier groepsinterviews:
    - Interview op beleidsniveau van de mbo-instelling: CvB en beleidsmedewerkers kwaliteit/onderwijs.
    - Groepsinterview met professionals van de mbo-instelling die betrokken zijn bij de inrichting/organisatie/vormgeving/uitvoering van de opleidingen: docenten en het management opleidingsteam (teamleider/opleidingscoördinator, eventueel sectordirecteur).
    - Interview(s) met betrokken leerbedrijven waarmee de mbo-instelling een samenwerkingsovereenkomst is aangegaan met betrekking tot het experiment GLBB.
    - Groepsinterview met opleidingsdeelnemers.
  - Contactgegevens van informanten, wijze van benadering voor het inplannen van afspraken (door projectleider of door onderzoeksteam), locatie voor afnemen van groepsinterviews.

ISBN 978-90-77202-97-5
NUR 840

KBA Nijmegen

ResearchNed

© 2016 KBA | ResearchNed